

„Megcsapolják” a víznívó alatti szén- és bauxitvagyont

A nagygyeházi medencében Európa első olyan bányája épül, amelyből egyszerre háromféle termék: szén, bauxit és karsztvíz kerül majd a felszínre. E több profilú bányaművelés különleges feladat elé állítja a szakembereket. A medence ásványvagyona ugyanis a karsztvíz alatti fekszik, s ez annyit jelent, hogy „szárazon” nem lehet kitermelni a fontos nyersanyagokat. Ezért berendezkednek az úgynevezett aktív vízvédelemre, amellyel eredményesen vehetik fel a harcot a váratlan vízbetörések ellen. A korszerű módszerrel tulajdonképpen mesterségesen előidézik a vízbetörést. A bánya mélyén csapolóvágatokat alakítanak ki, ezek segítségével gyűjtik majd össze és szivattyúzzák fel a karsztvíz felé. A felszín alatti terület állandó és tervszerű megcsapolásával nemcsak a megtelepítéshez szükséges vízvesztést el lehet, hanem megteremtik a tervszerű „vízbányászat”

alapjait is. A bányára telepített vízaknán keresztül jó minőségű ivóvizet nyernek, amit regionális vízrendszeren át juttatnak el a környező és távolabbi településekre. Ezenkívül ipari felhasználásra is elegendő mennyiségű vizet „termel” majd az új nagygyeházi bánya.

A nagygyeházi és a leendő további új mányi és lencsehegyi új bányák ásványvagyónak víztelenítése azonban nem teljes veszélytelen művelet. Tudományos vizsgálatok szerint a vízszint emelkedése a föld alatti vízháztartás egyensúlyára. Ha ugyanis a természetes csapadékvíz pótlásánál nagyobb mennyiségű vizet emelnek a felszínre, akkor ez sok kilométeres körzetben lesüllyeszti a karsztvíznívót. Ennek olyan következménye is lehet, hogy például elapadhatnak egy-egy terület természetes forrásai. Ennek megelőzésére a szakemb-

rek olyan tervet dolgoztak ki, amelynek megvalósításával megőrzi a vízháztartás egyensúlyát, elejét veszik annak, hogy elapadjanak az ehhez a hidrológiai térséghez tartozó budapesti hévízforrások. A szakemberek kiszámították, percenként mintegy 200 köbméternyi vizet szivattyúzhatnak ki „bűntelenül” az új bányából, mert ez a mennyiség — azzal a 30 köbméternyi vízzel együtt, amennyit percenként a budapesti fürdőkben felhasználnak — a környezetből természetes módon pótlódik. Ha valamilyen ok miatt átmenetileg percenként 200 köbméternél többet kell eltávolítani a bányából, akkor ezt a többletet a megcsapolt területtel valamivel távolabb visszazengedik az alaphegység szerkezeti repedéseibe. Biztonsági okokból az új bányák közelében és a távolabbi területeken is már megkezdtek a karsztvízszint észlelésére, ellenőrzésére alkalmas fúrás-hálózat kiépítését, illetve bővítését.

Szőlőkombáján, tanyacsere

Százhektáros szőlőtáblát telepítenek Domaszéken, a Szőlőfűrt Szakszövetkezet területén. Mi kell egy ilyen nagyobb mezőgazdasági beruházáshoz, ezt kérdeztük Kasza István ágazatvezetőtől.

— Mindenekelőtt pénz. Aztán tervek, értékesítési lehetőség, szakképzett munkaerő.

— Mennyibe kerül a telepítés?

— 24 millió forint a tervezett bruttó költség. De még emelkedni fog. Ez tartalmazza a tereprendezési munkákat, a cserjeirtást, a bunkerbontás költségeit. Hat tanyasík a területbe, megvásárlásukat, tulajdonosaik kártalanítását is ebből az összegből fizetjük. A költségek egy részét a Dél-alföldi Pincegazdaság fedezi.

— Milyenre tervezik az új telepet?

— A kiviteli terveket most készíti az AGROBER. Háromötvenes sorszámozásra, ikertőkés megoldással, egy-síkú függőrendszerben telepítjük az új szőlőt. Hidrofúró eljárást alkalmazunk, így mindjárt be is iszapoldik a töve. Az utóbbi időben sok kárt okoztak a tavaszi fagyok. Százhegyen-százötven centiméteres törzsmagasságot tervezünk, minél magasabb, annál kevésbé árt neki a fagy.

A Talajjavító Vállalat végzi a terület meliorációs munkáját és a tápanyagfeltöltést. Láp föld, szerves és műtrágya kerül a talajba.

— Jelenleg borkonjunktúra van az országban. De később, ha termőre fordul az új tábla, el tudják-e majd adni a bort?

— Hosszú távon biztosítva van a termék értékesítése. A Dél-alföldi Pincegazdaság mint vevő összefogja a nagyobb térszék telepítését. A társulás tulajdonában közös helikopter, bolgár szőlőkombájnak lesznek. Erre a természetes korszerűsítési igényen kívül a fokozódó munkaerőhiány is rákényszerít bennünket. A termelők járatosak a szőlő és gyümölcsstermesztésben, de öregszi a tagság nálunk is. Fiatalok csak kevesen jönnek, azok is traktorra. Addig a négy-öt évig lesz nehéz, míg bemunkáljuk az új táblát. Utána a legtöbb munkafolyamatot gépesítjük, a gomortástól a metszésig, a permetezéstől a szüretelésig.

— Mekkora a veszteség gépi szüretelésnél?

— Nagyobb, mintha ollóval szednék le a fürtöket. De ha csak ez lenne szempont, a búzát is kaszával vágják még mindig.

— Mennyi idő alatt térül meg a beruházás?

— A piacot előre nem látja az ember. De százhegy-százötven mázsás hektáronkénti átlagot alapul véve a népgazdasági megtérülés

mintegy húsz év. A szakszövetkezetnek ennél korábban, kb. tíz év alatt megtérül a befektetés.

Sokféle ága-boga van a telepítésnek, a bunkerek el-takarításától a tégezszállításig. Azt a részproblémát ragadtuk ki, amely a szőlő telep környékén lakókat leginkább izgalomban tartja: a tábla területére eső tanyák kisajátítását.

— Ábrahám Szilveszterék még a régi tanyában laknak. Körülöttük eltűntek a homokbuckák, kilométereken át síma a föld, mint az asztal. Ők is költöznek nem-sokára. Hosszú alkudozás előzte ezt meg.

— Azt mondta a jogász, találtunk magunknak házat, nézzék meg! — meséli Ábrahám.

— A volt sárkányhegyi megálló mellett van. Mondták nekem, hogy tatarozni kell. Mondom, mi nem tatarozunk. Mi már elég sokat tataroztunk, mikor belvizes esztendőben összedőltek itt az épületek. Nekem olyan nem kell. Megnéztük, de mellékelet, nincs, vályogból a fal, téglá sincs alatta.

Akkor ajánlottak a régi Beké-iroda mellett is egy házat, de arra egy baracktábla van, lehet, hogy azt is elvonnék pár év múlva. Javaslottak a volt kisvasút mellett, nem is kicsike ház az, de Röskehez is, Domaszékhez is nagyon messze van, kilométereket kellene gyalogolni a buszra. Ennekem olyan ház kell, ahol van istálló és a jószágnak helyet tudok keríteni. Mondtam is nekik, ha olyat nem adnak, akkor mi itt fulladunk meg, de akkor se megyünk sehová.

— Gondolkodtak aztán, újabb három ház került szóba. Ezeket már mi is jobban szerettük. Egyiknek pártját fogtuk, azt mondták, húszezer forintot kell ráfizetni. Kijött az elnök, szétnevezett mindkét helyen, utána megint hívták, hogy ott is van szőlő, gyümölcsfák, nagyobb az épület, többet kell fizetni. Harmincöt ezer forintot kértek, de három év alatt kell letörleszteni. Azt mondta az elnök, szépen mondta, nézzék, nem adhatjuk aján-dékba...

Ebben aztán megállapodtunk. Helyünk nagyobb lesz. Villany is van, a régi tanyában nincsen. De a szőlő csak harmada, ott nem nagyon boroztatunk. Kül-

tözködni segítenek, féláron adnak fuvar.

Mindent elvihetünk, de ezek az ajtók, ablakok, épü-letha szétbontva már nem érték. Az új helyen padló-sak, a szobák, három szoba van, nagy pince, kamra, még a szén is be lehet rakni, az udvarra sem kell kimenni érte a télen...

Kálvoda Imre, a szakszövetkezet elnöke személyesen is sokat foglalkozott a tanyalakkal elköltöztetésével.

— A problémát az jelenti, hogy a tanyák megvásárlási költségét sehol nem ismerik e: állami támogatási alapna. Körülbelül négyszáz ezer forintba kerül nekünk a kisajátítás. Ragaszkodunk hozzá, mert a köz-beekelt házak nehezítették a munkánkat. Darab sorok, gyomfészeknek való gépforgók maradtak mindegyik körül. Az ott lakóknak is kellemetlenséget okozta a repülőgépes vegyszerszórás.

— Sok ingatlan eladó a községben. Felkutatunk ezeket, megnézték, választhat-tak. Nem kényszerítettünk senkit, hogy általunk kijelölt épületbe költözzék. Amikor elfogadták valamelyiket, csak akkor vásárolta meg a szakszövetkezet. A régi tanyát elsőként a gazdájának ajánlottuk fel bontásra.

— Van a hat közül két jó tanya, amelyek helyett újat vásárolni meghaladja idén a szakszövetkezet anyagi erejét. Számukra is alkudozunk elfogadható épületekre, legkésőbb jövő év elején elköltözhetnek. Minél gyorsabban, nekünk ez a lényeg.

— Közeledéstől, belterületől távol esik ez a része a határnak. Természetes igényük volt a kiköltözö-knek, hogy közelebb és legál-lább olyan minőségű házat kapjanak, mint a régi tanyájuk. Két esetben lényegesen jobbat találtak, na-gyobb helyiségekkel, vil-lannyal. Azt is vállalták a tagok, hogy a különbözetet kifizetik. Egyébként több mint harmincöt ezer forint a különbség. Kellemetlenséget, érzelmi megérző-dtatást okoztak ezeknek az embereknek, igyekeztünk ennek hatását mérsékelni. A kisajátításokra viszont szük-ség van: csak így valósítha-tó meg az igazán korszerű, nagyüzemi szőlőtermesztés.

Tanács István

Családi események

Márki Pirokának Andrea, Tóth Attilának és Pinter Máriának Attila, Kónya Józsefnek és Váci Irén Máriának Tünde, Bakos Andrásnak és Kosa Erzsébetnek Gabriella, Rozsi Lászlónak és Vass Erzsébetnek László, Bicskei Lajosnak és Krescsay Máriának Zsolt Tibor, Patkós Sándornak és Török Teréznek Molnár Irénnek Renáta Irén, Szabó Imrénének és Király Rozália Reginának László Imre, Bodó Emilinek és Bosa Editnek Alexandrina Edit, Szokolai Istvánnak és Borbély Juditnak Judit Bernadett, Kis-Szabó Sándor Józsefnek és Mészáros Rozáliának Beáta, Kovács Sándornak és Bódi Irénnek Sándor, Schreck Józsefnek és Pless Irmgardnak Veronika, Ungár László Ferencnek és Mucsi Máriának László, Szemenyeli Zoltán Lajosnak és Király Ibolyának Alexandra Andrea, Sári Tamásnak és Horváth Katalin Editnek Amadé Akos, Varga Ferencnek és Németh Máriának Krisztina, Kovács Lászlónak és Jenei Iónának Zoltán nevű gyermekük született.

III. kerület

Szeged: Szabó Józsefnek és Papp Gizellának Zoltán, Korász Tibornak és Turo Mária Juliannának Edit, Dobó Sándornak és Retkes Margit Erzsébetnek Krisztina, Rogács Józsefnek és Szűcs Agnesnek Erzsébet, Tóth Istvánnak és Szabó Mária Iónának Klára Krisztina, Sánta József Mátyásnak és Tóth Évának Bernadett Nóra, Csányi Sándornak és Gábor Ióna Máriának Ióna Margareta, Bodor Gábornak és Szabó Juliának Mónika, Császár Miklósnak és Magda Erzsébetnek Mónika, Szabó Mátyás Sándornak és Babarezi Ágotának Mónika, Molnár Péternek és Vágó Ag-

Gémes Eszter:

Mindig magam

103.

Nem folytattam a diskurálást, de nehéz bánat telepedett rám. Lám, az Isten haza segítette, elsőnek ő jött haza a faluba, egy másik ismerőssel, Lippai Jósikával jöttek, azt leszedték a vonatról, majd évek múlva jött haza a fogságból. Aztán lefeküdt, én meg minden ruházatomat betűztetem a kátlamba. A bakancsa kocmadzsgal volt befűzve, meg azon is úgy nyüzsgöttek a tetűk. Azt is bedobtam a tűzbe. Két nap, két éjjel mindig aludt, csak enni kelt fel. Az első éjjel felébredt, azt mondja: az a ház olyan, mint otthon, a Zsikóké háza. Mondom: Hát itthon is vagy. Azzal elaludt újra, úgy el volt törődve. Harcba ők nem voltak, csak mentek előre, mivel ők civil ruhában voltak, egy házban befogadták őket, ott várták ki, míg a front elhalad. Az italtól olyan bamba, meg egyébként sem volt olyan éles eszű. Kértem tőle:

— Hogy tudtál hazajönni?

Azt mondja:

— Vettem egy térképet. Az egész iskolai tanulmányomból csak az jutott eszembe, ha arccal a térképnek fordulunk, felfelé van észak, lefelé dél, jobb kéz felől nyugat, bal kéz felől kelet. Aztán útközben találkoztam Lippai Jósikával. Kettőn már jobban eligazodtunk.

Amint reménykedtem, hogy megjavul a ház-életünk, még jobban eldurvult. És most is, ezelőtt is, este, ha éjfélkor fekédtem is le, olvastam valamit, úgy aludtam el. Mióta hazajött, vagy egyszerűen elfújta a lámpát. Mélységes lelki fáj-dalmat okozott ezzel a durvasággal. Megtörtént, amikor reggel lelépett az ágyról, a papucsom valahogy megsértette a lábát. Bevagdosta az ágy alá, egészen a falig. Alacsony volt az ágy, nagyon nehezen tudtam kivenni. Én meg a cipő-jét dobáltam oda be, ahová ő az én papucsom. Gondoltam, tudd meg, hogy esett az nekem. Más történt. Mikor kivette a bakancsát, patkós volt, nekem jött azzal a patkós bakancssal, úgy össze-verte a fejemet, csak úgy vérzett. Igaz, neki mentem én is, pusztá kézzel. Mit tudtam én adni neki? Neki is foly azórt az orra vére. Eppen oda-jött a néném, főzőt kamillateát, abban megmos-tam mindennap, csak egy hétre tudtam a hajam kibontani. A testvérem segített. Dúd, nagy ha-jam volt, de akkor sok kijött.

Gyógyüdülők

Bulgária gyógyüdülőhelyei sze 550 férőhellyel hat szanatórium állt a betegek rendelkezésére. Jelenleg 52 in-dent várja 12 500 ágygal a gáriában 1948-ban mindössz-

Két szombatos lányt fogadtam három hóna-ra a szobámba. Könyveket árultak, az ő vallá-suk szerinti könyveket. Ezek jobban betartották a vallásukat, mint mi. Egy este, már jó késő volt, bent voltak a lányok is, beszélgetünk, Ilusék voltak ott családostul. Tíz óra tájon jön haza az uram, belép.

— Jó estét! — mondja.

— Nekem nincs jó estém! — felelem.

— Ha csak az a baj, majd lesz mindjárt.

Kilép, durr, beükleli az üvegajtót, a két lányt kizavarta, azok szietve mentek a szobájukba. Azt mondja az Ilus férje:

— Te, Pali! Mért cselekszel te így?

— Engem a katonasághál arra tanítottak, hogy inkább haljak meg, mint engedjek.

— Az az ellenségre szól.

— Hát kell nagyobb ellenség, mint a feleség?

Elmentek Királyék, folyt a kezéből a vér, azt mondja:

— Kösd be!

— Nem kötöm én!

Akkor ment, verté a lányok ajtaját:

— Piroška, gyűjld be! Kösse be a kezem!

Piroška jött, megmosta neki, bekötözte, így beszélt:

(Folytatjuk.)